

**ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

КАФЕДРА ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ, ВОГНЕВОЇ ТА ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

**ЗАГАЛЬНІ ПОРАДИ ОСОБОВОМУ
СКЛАДУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ
УКРАЇНИ ЩОДО ГОТОВНОСТІ ДО
ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ПІД ЧАС ДІЇ
ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО
СТАНУ В УКРАЇНІ**

ОДЕСА – 2022

Рецензенти:

Вдовиченко О.М. – начальник управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Головного управління Національної поліції в Одеській області

Лимар М.В. - заступника начальника управління – начальник відділу професійного навчання управління кадрового забезпечення Головного управління Національної поліції в Одеській області

Укладачі: Ульянов О.І. Бахчеван Є.Ф., Мосузенко В.Ю.

Ульянов О.І., Бахчеван Є.Ф., Мосузенко В.Ю.: Довідник: Загальні поради особовому складу Національної поліції України щодо готовності до виконання завдань під час дії правового режиму воєнного стану в Україні. – Одеса. ОДУВС, 2022. – 53с.

В цьому довіднику наведені приклади та поради працівникам Національної поліції України, які залучаються до виконання службово-бойових завдань під час правового режиму воєнного стану в Україні, та дій необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії і забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України та її територіальній цілісності.

Представлений матеріал не є вичерпним і орієнтований на особовий склад з незначним досвідом виконання службово-бойових завдань.

- ❖ **ВІЙНА НЕ ПРОБАЧАЄ ПОМИЛОК ТА НЕ НАДАЄ ДРУГОГО ШАНСУ!**
- ❖ **ЯКЩО ТИ РОЗРАХОВУЄШ ЩО БУДЕ ЛЕГКО АБО ТЕБЕ ЦЕ НЕ СТОСУЄТЬСЯ – ТИ ПОМИЛЯЄШСЯ!**
- ❖ **НЕ ПОКЛАДАЙСЯ НІ НА КОГО КРІМ СЕБЕ!**
- ❖ **ГОТУЙ І ПЕРЕВІРЯЙ СВОЮ ЗБРОЮ ТА СВОЄ СПОРЯДЖЕННЯ САМ!**
- ❖ **ТРЕНУЙСЯ І НАВЧАЙСЯ ПОСТІЙНО ТА НАПОЛЕГЛИВО!**
- ❖ **ТРЕНУЙСЯ ЗАВЖДИ З ТИМ СПОРЯДЖЕННЯМ В ЯКОМУ ТИ ВИКОНУВАТИМЕШ ЗАВДАННЯ!**

ЗМІСТ

I. ІНДИВІДУАЛЬНЕ СПОРЯДЖЕННЯ	5
II. ОПЕРУВАННЯ ОСОБИСТОЮ ЗБРОЄЮ – ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ	11
III. ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЇ.....	17
IV. РУЧНІ ОСКОЛКОВІ ГРАНАТИ.....	34
V. РЕАКТИВНІ ПРОТИТАНКОВІ ГРАНАТИ	36
VI. РУЧНИЙ ПРОТИТАНКОВИЙ ГРАНАТОМЕТ РПГ-7	42
VII. ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНІ ПРЕДМЕТИ	44

I. ІНДИВІДУАЛЬНЕ СПОРЯДЖЕННЯ

ОСНАЩЕННЯ

Захист та оснащення має бути повним. Захист має забезпечувати захист від куль противника та захист при пересуванні в умовах міста (Від розбитого скла, шматків металу, ін.). Оснащення має бути максимально ергономічним.

Підготовка спорядження – життєво важливе питання!

НЕ ПОКЛАДАЙСЯ НІ НА КОГО КРІМ СЕБЕ!

1.1. Одяг та засоби особистої гігієни.

• Костюм із змішаної тканини темно-синього кольору. (для виконання спеціальних завдань костюм польовий військовий з щільної тканини та костюм маскувальний);

- Куртка вітро-волого захисна;
- Флісова кофта;
- Термобілизна (III рівнева);
- Шкарпетки (літні+зимові) – по п'ять пар;
- Черевики з високими берцями (легкі, непромокаючі);
- Рукавички (бажано шкіряні);
- Наколінники;
- Шапка;
- Кепка (Панама);
- Балаклава;
- Шеврони (патчі) як ідентифікатор підрозділу;
- Елементи розпізнавання «свій-чужий»;
- Світловідбиваючі елементи для ідентифікації вночі;
- Шарф – шемаг;
- Плащ-накидка (пончо);
- Засоби особистої гігієни (мило, бритва, зубна щітка, вологі серветки, кусачки для нігтів, прокладки жіночі великі);
- Грим;
- Дзеркало кишенькове;
- Транспортна сумка;
- Штурмовий рюкзак (25-30л).

1.2. Засоби індивідуального захисту та спеціальне обладнання.

- Бронежилет;
- Розвантажувальна система;
- Шолом;
- Маска (окуляри) балістичний захист для очей;
- Навушники (беруші) активні;
- Часи зі стрілками;
- Компас;
- Олівці, кулькові ручки, затиральна гумка, лінійка, папір;
- Фляга (гідратор);

- Паракорд (легкий нейлоновий трос намотаний на тверду основу для зручності) – 20-30 м.;
- Ніж універсальний;
- Мультитул;
- Нитки, голки, скотч прозорий, скотч армований, сірники, запальничка;
- Каремат;
- Спальний мішок;
- Засоби від комах;
- Ліхтар зі світовими фільтрами;
- Радіостанція військова;
- Бінокль (монокль, дальнобір);
- Виделка + ложка;
- Презервативи;
- Засоби для очищення та знезараження води;
- Протигази;
- Мішки для сміття;
- Рідина гідрофобна для обробки взуття;
- Пилка по дереву садова складна.

1.3. Засоби для догляду за зброєю.

- Протирка;
- Йоршик;
- Виколотка;
- Викрутка;
- Пенал;
- Патчі для чищення (тканина бавовняна);
- Збройове мастило.

1.4. Сухий пайок на 24 години.

- Галети;
- Консерви (каша, тушонка, тощо);
- Чай;
- Цукерки енергетичні (снікери, натс, тощо);
- Цукор;
- Вода.

1.5. Засоби надання першої домедичної допомоги (аптечка військова індивідуальна)

№	Назва засобу	Кіл-ть	Примітка
1. Лікарські засоби			
1.1	Знеболюючі засоби <i>Німесіл, німесулід, доларен, тощо</i>		
1.2	Парацетамол, таблетки	1 блістер	500мг, №10
1.3	Мелоксикам, таблетки	1 блістер	7,5мг, №10
1.4	Ципрофлоксацин, таблетки	1 блістер	500мг, №10
1.5	Пантенол (пантесин)	1 шт.	
2. Засоби зупинки кровотечі та перев'язувальний матеріал			
2.1	Пакет перев'язувальний індивідуальний, стерильний	2 шт.	
	Пакет перев'язувальний індивідуальний, стерильний з компресійним компонентом	1 шт.	
2.2	Бинт марлевий стерильний	2 шт.	
	Бинт еластичний	1 шт.	

2.3	Засіб для зупинки кровотечі хімічний (бинт кровоспинний для тампонування ран)	1 шт.	
2.4	Лейкопластир рулон	1 шт.	
2.5	Лейкопластир бактерицидний	1 компл.	
2.6	Окклюзійна торакальна пов'язка (наклейка) с клапаном (або без клапана)	1 шт.	
2.7	Плівка с одностороннім клапаном для проведення штучної вентиляції легеней	1 шт.	
2.8	Механічний засіб для зупинки кровотечі типу САТ (ТУРНИКЕТ)	2 шт.	
2.9	Джгут ЕСМАРХА (тільки в поліетиленовій щільній упаковці)	1 шт.	
3. Інші засоби			
3.1	Назофарінгальний повітровід (трубка)	1 шт.	

3.2	Ножиці атравматичні зігнуті (для розрізання одягу, взуття)	1 шт.	
3.3	Голка декомпресійна для пневмоторакса	1 шт.	
3.4	Рукавички медичні стерильні та/або нітрилові	2 пари	
3.5	Термоковдра	1 шт.	
4. Тара та інші засоби			
4.1	Маркер водостійкий	1 шт.	
4.2	Підсумок з системою розміщення на спорядженні	1 шт.	
4.3	Картка постраждалого	1 шт.	

❖ Аптечка повинна знаходитись в доступі обома руками!

❖ Один турнікет САТ повинен знаходитись окремо на елементах спорядження бажано у всіх працівників підрозділу однотипно!

❖ Практичні тренінги з надання домедичної допомоги – як можна частіше та в різних умовах!

ГОТУЙ І ПЕРЕВІРЯЙ СВОЄ СПОРЯДЖЕННЯ САМ!

II. ОПЕРУВАННЯ ОСОБИСТОЮ ЗБРОЄЮ – ЗАХОДИ БЕЗПЕКИ

2.1. Заходи безпеки при поводженні зі зброєю.

Дотримуйся таких правил безпеки:

❖ Я завжди буду поводитись зі зброєю як із зарядженою!

Призначення зброї - враження цілі!

Зброю ми вважаємо її постійно зарядженою.

Ми завжди перевіряємо свою зброю і будемо це робити безпечно!

Ми несемо повну юридичну відповідальність за порушення заходів безпеки при поводженні зі зброєю!

❖ Я ніколи не направляю зброю в тому напрямку куди я не збираюсь робити постріл!

Ми повинні усвідомлювати процес застосування і використання зброї та розуміти юридичні наслідки неправомірного застосування і використання зброї!

❖ Я завжди переконаюсь що знаходиться перед ціллю та за нею!

Ми повинні ідентифікувати ціль та впевнитись що не зашкодимо життю та здоров'ю цивільного населення та особового складу підрозділу, перед тим як застосовувати чи використовувати зброю!

❖ Я ніколи не доторкнусь пальцем спускового гачка поки я не буду готовий стріляти!

Нам заборонено торкатись пальцем спускового гачка:

Поки ми не ідентифікували ціль!

Поки ми не впевнились що ми не зашкодимо цивільним та особовому складу підрозділу!

Поки ми не направили зброю в ціль та готові виконати постріл!

2.2. Перевірка зброї.

Перевірку зброї ми розуміємо як стирилізацію зброї – наявність або відсутність боєприпасів у патроннику!

Кожний оператор несе особисту відповідальність за порушення заходів безпеки та правил і прийомів використання та застосування зброї!

Положення/готовність зброї під час навчань (практичних стрільб) та виконання службово-бойових завдань:

❖ **Зброя заряджена – патрон у патроннику;**

Магазин приєднаний, патрон у патроннику, затвор закритий.

❖ **Зброя заряджена – патронник порожній;**

Магазин приєднаний, патронник порожній, затвор закритий.

❖ **Зброя розряджена.**

Магазин від'єднаний, патронник порожній, затвор закритий або відкритий.

Ваша зброя повинна підлягати перевірці в наступних випадках:

- отримання зброї в черговій частині підрозділу;
- здавання зброї в черговій частині підрозділу;
- перед виконанням певного службово-бойового завдання;
- після виконання певного службово-бойового завдання;
- перед виконанням навчально-тренувальних та спортивних стрільб;
- після виконання навчально-тренувальних та спортивних стрільб;
- перед виконанням чищення та змащення зброї.

Алгоритм перевірки зброї перед виконанням службово-бойових завдань - заряджання:

- візуально огляньте зброю;
- направте зброю в безпечному напрямку (кулеуловлювач, брустфер, вал, дерево, 45 градусів в землю);
- не приєднуючи магазин, перевірте наявність патрона у патроннику (зніміть запобіжник з положення запобігання, декілька раз пересмикніть затвор (не менше двох), після чого відтягніть затвор у крайнє заднє положення та огляньте патронник;
- зробіть спуск курка з бойового зводу у безпечному напрямку;
- ввімкніть запобіжник;
- спорядіть магазини патронами;
- приєднайте магазин (переконайтесь що магазин приєднано та зафіксовано).

Алгоритм перевірки зброї після виконанням службово-бойових завдань - розряджання:

- від'єднайте магазин від зброї;
- розрядіть магазини та перерахуйте патрони;
- направте зброю в безпечному напрямку (кулеуловлювач, брустфер, вал, дерево, 45 градусів в землю);
- перевірте наявність патрона у патроннику (зніміть запобіжник з положення запобігання, декілька раз пересмикніть затвор (не менше двох), після чого відтягніть затвор у крайнє заднє положення та огляньте патронник;
- зробіть спуск курка з бойового зводу у безпечному напрямку;
- ввімкніть запобіжник;

Алгоритм перевірки зброї перед виконанням службово-бойових завдань – приведення зброї у бойову готовність:

- зніміть запобіжник з положення запобігання;
- направте зброю в ціль або в безпечному напрямку;
- вимкніть запобіжник;
- відтягніть затвор у крайнє заднє положення та відпустіть його;
- відтягніть затвор на 1 – 2 см та переконайтесь що патрон знаходиться у патроннику та закрийте затвор. Переконайтесь що затвор щільно закритий!
- ввімкніть запобіжник (за необхідності).

2.3. Налаштування зброї.

2.3.1. Приведіть свою зброю до нормального бою.

- *Ви повинні в обов'язковому порядку привести вашу зброю до нормального бою!*
- *Якщо потрібно - зверніться за допомогою фахівця чи більш досвідченого працівника, але всі операції проводьте самостійно!*
- *Ви не можете розраховувати на виробника зброї та повинні перевірити і налаштувати свою зброю особисто!*
- *Встановлюйте на зброю тільки те обладнання яке вам необхідно для виконання завдання і ви маєте навик поводження з ним!*

2.3.2. Перенесення та контроль штурмової гвинтівки (автомата) під час виконання завдань.

Оберіть ременну систему яка максимально підходить для виконання вашого завдання з урахуванням іншого обладнання та спорядження!

Збройові ремені бувають:

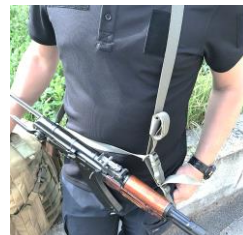
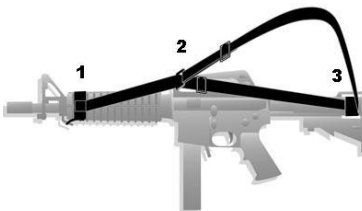
одноточковий – має один карабін та кріпиться до зброї тільки за одну антабку в районі шийки прикладу. Використовується зі зброєю не великою за габаритами (MP5-A3, АКС-74у).

двоточковий – зброя кріпиться на дві точки за антабки в районі прикладу та цівки;

триточковий – зброя кріпиться на дві точки за антабки в районі прикладу та цівки. Має функцію швидкого переходу на режим одноточкового ременя.

При використанні штатного двоточкового збройового ременя:

❖ *налаштуйте його таким чином, щоб він не сковував ваші рухи при оперуванні зброєю, як з правого так і з лівого плеча!*

❖ *похідне оперативне положення збройового ременя - на сильному плечі під слабу руку! Ствол зброї направлений у підлогу!*

❖ *бойове положення збройового ременя – на шії!*

❖ *На марші переносьте зброю на перехрещених руках але будьте готові миттєво зняти зброю із положення запобігання та привести її в бойову готовність!*

ГОТУЙ СВОЮ ЗБРОЮ САМ!

ОПЕРУЙ СВОЄЮ ЗБРОЄЮ БЕЗПЕЧНО!

СПРАВНА ПІДГОТОВЛЕНА ЗБРОЯ ЦЕ ТВОЄ ЖИТТЯ!

ІІІ. ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЇ

ЗАКОН УКРАЇНИ ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ

(витяг)

Стаття 42. Поліцейські заходи примусу

1. Поліція під час виконання повноважень, визначених цим Законом, уповноважена застосовувати такі заходи примусу:

- 1) фізичний вплив (сила);
- 2) застосування спеціальних засобів;
- 3) застосування вогнепальної зброї.

2. Фізичним впливом є застосування будь-якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників.

3. Спеціальні засоби як поліцейські заходи примусу - це сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, конструктивно призначених і технічно придатних для захисту людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, з чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів та службових тварин.

4. Для виконання своїх повноважень поліцейські можуть використовувати такі спеціальні засоби:

- 1) гумові та пластикові кийки;
- 2) електрошокові пристрої контактної та контактнo-дистанційної дії;
- 3) засоби обмеження рухомості (кайданки, сітки для зв'язування тощо);
- 4) засоби, споряджені речовинами слъзогінної та дратівної дії;
- 5) засоби примусової зупинки транспорту;

- 6) спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби;
- 7) службові собаки та службові коні;
- 8) пристрої, гранати та боєприпаси світлозвукової дії;
- 9) засоби акустичного та мікрохвильового впливу;
- 10) пристрої, гранати, боєприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень;
- 11) пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії;
- 12) засоби, споряджені безпечними димоутворюючими препаратами;
- 13) водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби.

5. Під час дії воєнного стану, у разі необхідності відбиття нападу, що загрожує життю чи здоров'ю поліцейського або іншої особи, а також усунення небезпеки у стані крайньої необхідності або при затриманні особи, яка вчинила правопорушення та/або чинить опір поліцейському, поліцейський має право використати підручні засоби.

{Частина п'ята статті 42 в редакції Закону № 2123-IX від 15.03.2022 - щодо дії змін див. пункт 2 розділу II}

6. Не є заходом примусу використання поліцейським засобів індивідуального захисту (шоломів, бронежилетів та іншого спеціального екіпування).

7. Поліцейський зобов'язаний негайно зупинити застосування певного виду заходу примусу в момент досягнення очікуваного результату.

8. Норми забезпечення підрозділів поліції спеціальними засобами та вогнепальною зброєю встановлюються Міністерством внутрішніх справ України.

{Частина восьма статті 42 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2123-IX від 15.03.2022 - щодо дії змін див. пункт 2 розділу II}

9. Під час дії воєнного стану поліцейський має право застосовувати заходи примусу, передбачені цією статтею

стосовно осіб, які беруть участь у збройній агресії проти України, без врахування вимог та заборон, передбачених статтею 43, частинами четвертою та п'ятою статті 45, а також частиною дев'ятою статті 46 цього Закону.

{Статтю 42 доповнено частиною дев'ятою згідно із Законом № 2123-IX від 15.03.2022 - щодо дії змін див. пункт 2 розділу II}

10. Під час дії воєнного стану у разі застосування поліцейським заходу примусу передбаченого статтею 42 цього Закону стосовно осіб, які здійснюють агресію проти України, та завдання зазначеним особам тілесних ушкоджень, каліцтва, застосування вогнепальної зброї, за наявності можливості, з урахуванням подій на відповідній території, поліцейський усно або за допомогою засобів комунікаційного зв'язку повідомляє свого безпосереднього керівника, який у разі необхідності за можливості повідомляє центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

{Статтю 42 доповнено частиною десятою згідно із Законом № 2123-IX від 15.03.2022 - щодо дії змін див. пункт 2 розділу II}

Стаття 43. Порядок застосування поліцейських заходів примусу

1. Поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити особу про застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є не виправданим або неможливим.

2. Попередження може бути зроблено голосом, а за значної відстані або звернення до великої групи людей - через гучномовні установки, підсилювачі звуку.

3. Вид та інтенсивність застосування заходів примусу визначаються з урахуванням конкретної ситуації, характеру правопорушення та індивідуальних особливостей особи, яка вчинила правопорушення.

4. Поліцейські зобов'язані надавати невідкладну медичну допомогу особам, які постраждали в результаті застосування заходів примусу.

5. Заборонено застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї до жінок з явними ознаками вагітності, малолітніх осіб, осіб з явними ознаками обмежених можливостей або старості, крім випадків учинення ними збройного чи групового нападу, учинення збройного опору поліцейському, що загрожує життю і здоров'ю інших осіб або поліцейських, якщо відбити такий напад або опір іншими способами і засобами неможливо.

Стаття 46. Застосування вогнепальної зброї

1. Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу.

2. Поліцейський уповноважений на зберігання, носіння вогнепальної зброї, а також на її застосування і використання лише за умови що він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Порядок зберігання і носіння вогнепальної зброї, що знаходиться в розпорядженні поліцейського, перелік вогнепальної зброї та боєприпасів, що використовуються в діяльності поліції, та норми їх належності встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

4. Поліцейський уповноважений у виняткових випадках застосовувати вогнепальну зброю:

1) для відбиття нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю;

2) для захисту осіб від нападу, що загрожує їхньому життю чи здоров'ю;

3) для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі;

4) для відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення;

5) для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

6) для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського;

7) для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського.

5. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки після попередження про необхідність припинення протиправних дій і намір використання заходу примусу, визначеного цією статтею.

6. Застосування вогнепальної зброї без попередження допускається:

1) при спробі особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї;

2) у разі збройного нападу, а також у разі раптового нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів або інших засобів, що загрожують життю чи здоров'ю людей;

3) якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу;

4) якщо особа чинить збройний опір;

5) для припинення спроби заволодіти вогнепальною зброєю.

7. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки з метою заподіяння особі такої шкоди, яка є необхідною і достатньою в такій обстановці, для негайного відвернення чи припинення збройного нападу.

8. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю у разі збройного нападу, якщо відвернення чи припинення відповідного нападу неможливо досягнути іншими засобами.

9. Поліцейському заборонено застосовувати вогнепальну зброю в місцях, де може бути завдано шкоди іншим особам, а також у вогнебезпечних та вибухонебезпечних місцях, крім випадків необхідності відбиття нападу або крайньої необхідності.

10. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомляти свого керівника про застосування вогнепальної зброї, а також негайно повідомити свого керівника про активне застосування вогнепальної зброї, який, у свою чергу, зобов'язаний поінформувати центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

11. Поліцейський може взяти до рук вогнепальну зброю і привести її у готовність, якщо вважає, що в обстановці, що склалася, можуть виникнути підстави для її застосування.

12. Під час затримання осіб, щодо яких у поліцейського виникла підозра у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також під час перевірки документів у таких осіб поліцейський може привести в готовність вогнепальну зброю та попередити особу про можливість її застосування.

Спроба особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену поліцейським відстань, чи доторкнутися до зброї є підставою для застосування вогнепальної зброї поліцейським.

13. Поліцейський може використати вогнепальну зброю для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил, або для знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю поліцейського та інших осіб.

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА **про внесення змін до статті 42** **Закону України «Про Національну поліцію»**

У зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до законів України «Про Національну поліцію» та «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» з метою

оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії режиму воєнного стану», який набрав чинності 01 травня 2022 року внесено зміни до статті 42 (Поліцейські заходи примусу) Закону України «Про Національну поліцію» (далі – Закон).

Зокрема, відповідно до частини п'ятої указаної статті Закону поліцейський у разі необхідності відбиття нападу, що загрожує життю чи здоров'ю його або іншої особи, а також усунення небезпеки у стані крайньої необхідності або при затриманні особи, яка вчинила правопорушення та/або чинить опір поліцейському, поліцейський **має право використати підручні засоби**, а не лише ті які передбачені указаним Законом.

Крім того, згідно частини дев'ятої указаної статті Закону під час дії режиму воєнного стану поліцейський має право застосовувати заходи примусу передбачені цією статтею відносно осіб, які приймають участь у збройній агресії проти України (*диверсійно – розвідувальними силами агресора (противника), не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями тощо*) без врахування вимог та заборон передбачених статтею 43 (*порядок застосування поліцейських заходів примусу, а саме:*

- *поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити особу про застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є невиправданим або неможливим;*

- *попередження може бути зроблено голосом, а за значної відстані або звернення до великої групи людей – через гучномовні установки, підсилювачі звуку;*

- *-заборонено застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї до жінок з явними ознаками вагітності, малолітніх осіб, осіб з явними ознаками обмежених можливостей або старості, крім випадків учинення ними збройного чи групового нападу, учинення збройного опору*

поліцейському, що загрожує життю і здоров'ю інших осіб або поліцейських, якщо відбити такий напад або опір іншими способами і засобами неможливо),

частини четвертої (поліції (поліцейському) заборонено:

- наносити удари гумовими (пластиковими) кийками по голові, шиї, ключичній ділянці, статевих органах, попереку (куприку) і в живіт;*

- під час застосування засобів, споряджених речовинами сльозогінної та дратівної дії, здійснювати прицільну стрільбу по людях, розкидання і відстрілювання гранат у натовп, повторне застосування їх у межах зони ураження в період дії цих речовин;*

- відстрілювати патрони, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, з порушенням визначених технічними характеристиками вимог щодо відстані від особи та стрільби в окремі частини голови і тіла людини;*

- застосовувати водомети при температурі повітря нижче +10°C; застосовувати засоби примусової зупинки транспорту для примусової зупинки мотоциклів, мотоколясок, моторолерів, мопедів, транспортного засобу, що здійснює пасажирські перевезення, а також застосовувати такі засоби на гірських шляхах або ділянках шляхів з обмеженою видимістю, залізничних переїздах, мостах, шляхопроводах, естакадах, у тунелях;*

та частини п'ятої статті 45 (застосування малогабаритного підривного пристрою для відкриття приміщень є виправданим, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам та інтересам, є меншою, ніж шкода, яку вдалося відвернути),

а також частини дев'ятої статті 46 Закону (поліцейському заборонено застосовувати вогнепальну зброю в місцях, де може бути завдано шкоди іншим особам, а також у вогнебезпечних та вибухонебезпечних місцях, крім випадків необхідності відбиття нападу або крайньої необхідності).

За правилами частини десятої указаної статті Закону, під час дії режиму воєнного стану у разі застосування поліцейським заходу примусу передбаченого статтею 42 Закону відносно осіб, які здійснюють агресію проти України та завдання вказаним особам тілесних ушкоджень, каліцтва, застосування вогнепальної зброї, за наявності можливості, з урахуванням подій на відповідній території, поліцейський усно або за допомогою засобів телекомунікаційного зв'язку повідомляє свого безпосереднього керівника, який у разі необхідності за можливості повідомляє центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів
України
від 10 жовтня 2018 р. № 828

ПОРЯДОК
застосування зброї і бойової техніки з'єднаннями,
військовими частинами і підрозділами Збройних Сил під час
виконання ними завдань щодо відсічі збройної агресії проти
України

1. Цей Порядок визначає процедуру застосування зброї і бойової техніки з'єднаннями, військовими частинами і підрозділами Збройних Сил під час виконання ними завдань щодо відсічі збройної агресії проти України, а також під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії відповідно до Закону України “Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях”.

2. У цьому Порядку під терміном “особи, причетні до збройної агресії” розуміється особовий склад регулярних з’єднань і підрозділів іноземних держав, підрозділів та спеціальних формувань, підпорядкованих іншим силовим відомствам іноземних держав, іррегулярних незаконних збройних формувань, створених, підпорядкованих, керованих та фінансованих іноземною державою, їх радники та інструктори, а також персонал окупаційної адміністрації іноземної держави (яку становлять її державні органи і структури, функціонально відповідальні за управління тимчасово окупованими територіями України, та підконтрольні іноземній державі самопроголошені органи, які узурпували виконання владних функцій на тимчасово окупованих територіях України).

Терміни “військовий об’єкт”, “застосування зброї та/або бойової техніки”, “індивідуальна самооборона”, “летальне застосування зброї та/або бойової техніки”, “напад”, “нелетальне застосування зброї та/або бойової техніки”, “попереджувальна стрільба”, “самооборона”, “цивільний об’єкт” та “ціль” вживаються у значенні, наведеному в Порядку застосування зброї і бойової техніки з’єднаннями, військовими частинами і підрозділами Збройних Сил під час виконання ними завдань у районі проведення антитерористичної операції у мирний час, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2018 р. № 68 (Офіційний вісник України, 2018 р., № 18, ст. 602).

3. Військовослужбовці, командири з’єднань, військових частин і підрозділів Збройних Сил, які застосовують зброю та/або бойову техніку, повинні керуватися принципами, що ґрунтуються на загальновизнаних нормах міжнародного гуманітарного права:

неминучості - застосування зброї та/або бойової техніки в разі, коли це є абсолютно очевидним та необхідним;

військової необхідності - застосування зброї та/або бойової техніки в разі, коли іншими способами реалізувати право на самооборону та/або виконати поставлені завдання неможливо;

пропорційності - застосування зброї та/або бойової техніки тією мірою, якою це необхідно для досягнення мети самооборони та/або виконання поставлених завдань, якщо це не завдасть стороннім особам і цивільним об'єктам надмірної шкоди порівняно з очікуваними конкретними військовими перевагами.

Застосування зброї та/або бойової техніки повинно здійснюватися таким чином, щоб завдати мінімальної шкоди в кожній конкретній ситуації.

4. З'єднання, військові частини, підрозділи і військовослужбовці Збройних Сил, залучені до виконання завдань щодо відсічі збройної агресії проти України, а також під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії, мають право застосовувати зброю та/або бойову техніку з дотриманням принципів, викладених у пункті 3 цього Порядку, для:

- відбиття нападу або попередження загрози нападу на об'єкти, що охороняються (у тому числі під час переміщення до/з району здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії);

- звільнення заручників та/або військовополонених, захоплених військових та/або цивільних об'єктів або запобігання (перешкоджання) такому захопленню;

- знищення зброї, бойової техніки, транспортних або технічних засобів, які перебувають у користуванні осіб, причетних до збройної агресії;

- захисту цивільних осіб та/або цивільних об'єктів від нападу;

- запобігання та/або припинення діяльності, затримання, роззброєння або знешкодження осіб, причетних до збройної агресії;

- припинення дій осіб, які вчинили або вчиняють правопорушення;

- припинення дій осіб, які перешкоджають виконанню законних вимог осіб, залучених до здійснення заходів із

забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії;

- припинення дій осіб, які становлять або можуть становити небезпеку особам, залученим до здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії, або іншим особам.

З'єднання, військові частини, підрозділи і військовослужбовці Збройних Сил також мають право застосовувати зброю та/або бойову техніку в інших випадках, визначених наказами Командувача об'єднаних сил.

5. Командири з'єднань, військових частин і підрозділів Збройних Сил під час виконання завдань зобов'язані вжити вичерпних заходів для захисту здоров'я і життя особового складу, цивільних осіб, а також військових та/або цивільних об'єктів, що охороняються (обороняються), від нападу або загрози нападу на них.

6. У разі нападу або загрози нападу на військовослужбовців та/або цивільних осіб, а також на військові та/або цивільні об'єкти, що охороняються (обороняються), за можливості вживаються попереджувальні заходи, спрямовані на його відвернення, які можуть включати:

- використання візуальних та звукових сигналів, покажчиків на місцевості для попередження про можливість застосування зброї та/або бойової техніки;

- установа невивбухових загороджень на ділянках місцевості навколо військового об'єкта з метою попередження та запобігання небезпечному наближенню до нього;

- усне або з використанням технічних засобів попередження цілі про можливість застосування зброї та/або бойової техніки;

- попереджувальну стрільбу.

7. Командири з'єднань, військових частин і підрозділів Збройних Сил для організації охорони (оборони) військових об'єктів, а військовослужбовці для здійснення індивідуальної самооборони залежно від обставин, наявних часу та засобів

самостійно визначають можливість вжиття попереджувальних заходів.

Вжиті попереджувальні заходи повинні бути вичерпними та забезпечувати можливість для цілі відмовитися від нападу (припинити дії з його підготовки).

У разі раптового нападу, а також за інших обставин, що унеможливають вжиття попереджувальних заходів, зброя і бойова техніка застосовуються без вжиття таких заходів.

8. Навколо військового об'єкта рішенням командира з'єднання, військової частини і підрозділу Збройних Сил, розміщеного на такому об'єкті, можуть бути встановлені:

- зона попередження, під час входження цілі до якої вживаються попереджувальні заходи;
- зона оборони, під час входження цілі до якої здійснюється летальне або нелетальне застосування зброї та/або бойової техніки.

Межі зазначених у цьому пункті зон визначаються з урахуванням наявних засобів, обставин та особливостей місцевості.

9. Летальне застосування зброї та/або бойової техніки дозволяється для самооборони, а також з метою виконання завдань щодо відсічі збройної агресії проти України, а також під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії.

У разі коли летальне застосування зброї та/або бойової техніки є неминучим, військовослужбовець, командир з'єднання, військової частини і підрозділу Збройних Сил повинен вжити заходів до:

- збереження людського життя, мінімізації можливості поранення цивільних осіб;
- надання медичної допомоги та за можливості евакуації поранених осіб у найкоротший строк.

10. Рішення про застосування зброї та/або бойової техніки під час виконання завдань щодо відсічі збройної агресії проти України, а також під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної

агресії або самооборони приймається з урахуванням обстановки командирами з'єднання, військової частини і підрозділу Збройних Сил відповідно до вимог цього Порядку і наказів Командувача об'єднаних сил, виданих на його виконання.

11. Військовослужбовець, який виконує завдання щодо відсічі збройної агресії проти України, а також під час здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії у складі з'єднання, військової частини, підрозділу або самотійно, має право самотійно прийняти рішення про застосування зброї та/або бойової техніки відповідно до вимог цього Порядку з подальшим обов'язковим повідомленням безпосередньому командирові (начальникові) під час:

- індивідуальної самооборони;
- захисту здоров'я і життя інших військовослужбовців та/або цивільних осіб.

ЗАТВЕРДЖЕНО
постановою Кабінету Міністрів
України
від 15 квітня 2022 р. № 448

ПОРЯДОК
застосування цивільними особами вогнепальної зброї під
час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії
Російської Федерації та/або інших держав проти України
у період дії воєнного стану

1. Цей Порядок визначає процедуру застосування громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України (далі - цивільні особи), вогнепальної зброї і боєприпасів до неї (далі - вогнепальна зброя) під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти України (далі - збройна агресія проти України) у період дії

воєнного стану відповідно до Закону України “Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України”.

2. У цьому Порядку терміни вживаються в такому значенні:

застосування вогнепальної зброї - ведення стрільби з вогнепальної зброї цивільними особами під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії проти України у період дії воєнного стану, зокрема здійснення індивідуальної самооборони та самооборони під час виконання завдань, пов'язаних із запровадженням і здійсненням заходів правового режиму воєнного стану;

індивідуальна самооборона - застосування вогнепальної зброї цивільними особами під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії проти України у період дії воєнного стану для захисту свого життя і здоров'я від нападу або загрози нападу, якщо в інший спосіб і за допомогою інших засобів захистити себе в такій ситуації неможливо;

самооборона - застосування вогнепальної зброї цивільними особами під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії проти України у період дії воєнного стану для захисту від нападу або загрози нападу на військові та/або цивільні об'єкти, що охороняються та/або обороняються ними, іншими особами, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії проти України у період дії воєнного стану, якщо в інший спосіб і за допомогою інших засобів захистити їх у такій ситуації неможливо.

Терміни “військовий об'єкт”, “напад” та “цивільний об'єкт” вживаються у значенні, наведеному в Порядку застосування зброї і бойової техніки з'єднаннями, військовими частинами і підрозділами Збройних Сил під час виконання ними завдань у районі проведення антитерористичної операції у мирний час, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 14 лютого 2018 р. № 68 (Офіційний вісник України, 2018 р., № 18, ст. 602).

Термін “особи, причетні до збройної агресії” вживається у значенні, наведеному в Порядку застосування зброї і бойової

техніки з'єднаннями, військовими частинами і підрозділами Збройних Сил під час виконання ними завдань щодо відсічі збройної агресії проти України, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2018 р. № 828 (Офіційний вісник України, 2018 р., № 82, ст. 2724).

3. Цивільні особи, які беруть участь у відсічі та стримуванні збройної агресії проти України, під час застосування вогнепальної зброї повинні керуватися такими принципами, що ґрунтуються на загальновизнаних нормах міжнародного гуманітарного права:

- неминуності - застосування вогнепальної зброї в разі, коли це є абсолютно очевидним та необхідним;

- військової необхідності - застосування вогнепальної зброї в разі, коли в інший спосіб реалізувати право на самооборону та/або виконати поставлені завдання неможливо;

- пропорційності - застосування вогнепальної зброї у тій мірі, в якій це необхідно для досягнення мети самооборони та/або відсічі, стримування збройної агресії проти України, якщо це не заподіє стороннім особам і цивільним об'єктам надмірної шкоди порівняно з очікуваними конкретними військовими перевагами.

Застосування вогнепальної зброї повинне здійснюватися таким чином, щоб заподіяти мінімальну шкоду в кожній конкретній ситуації.

4. Під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії проти України у період дії воєнного стану цивільні особи мають право застосовувати вогнепальну зброю для:

- відбиття нападу або запобігання загрозі нападу на військові та/або цивільні об'єкти, що охороняються;

- запобігання вчиненню та/або припинення протиправних дій чи діяльності осіб, причетних до збройної агресії;

- звільнення захоплених військових та/або цивільних об'єктів або запобігання (перешкоджання) такому захопленню;

- знищення зброї, бойової техніки, транспортних або технічних засобів, які перебувають у користуванні осіб, причетних до збройної агресії;

захисту цивільних осіб, військових та/або цивільних об'єктів від нападу;

запобігання та/або припинення діяльності, затримання, роззброєння або знешкодження осіб, причетних до збройної агресії;

припинення дій осіб, які вчинили або вчиняють правопорушення;

припинення дій осіб, які перешкоджають виконанню законних вимог осіб, залучених до виконання завдань, пов'язаних із запровадженням і здійсненням заходів правового режиму воєнного стану;

відбиття нападу на осіб, залучених до виконання завдань, пов'язаних із запровадженням і здійсненням заходів правового режиму воєнного стану, або інших осіб, у разі виникнення загрози їх життю чи здоров'ю.

5. Рішення про застосування зброї під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії проти України у період дії воєнного стану приймається цивільними особами з урахуванням обстановки у взаємодії з відповідним командиром з'єднання, військової частини і підрозділу Збройних Сил.

6. Цивільні особи під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії проти України у період дії воєнного стану мають право самостійно приймати рішення про застосування вогнепальної зброї відповідно до вимог цього Порядку з подальшим обов'язковим повідомленням відповідному командирі з'єднання, військової частини і підрозділу Збройних Сил та/або правоохоронного органу у разі:

індивідуальної самооборони;

захисту життя і здоров'я інших осіб.

IV. РУЧНІ ОСКОЛКОВІ ГРАНАТИ

Призначення ручних гранат.

Граната - боезапас, призначений для ураження живої сили та військової техніки противника на близьких відстанях. Ураження відбувається осколками, ударною хвилею або кумулятивним струменем.

Класифікація гранат.

- а) за способом застосування : ручні; гранатометні;
- б) за призначенням: протитанкові (фугасні, кумулятивні); протипіхотні (осколкові, осколково-фугасні); спеціальні (димові, освітлювальні, сигнальні, запалювальні).

РГД-5

Ручна граната РГД-5 відноситься до протипіхотних осколкових ручних гранат дистанційної дії наступального типу.

Тактико-технічні характеристики РГД-5:

Маса із запалом - 400 гр.

Вага ВР (тротил) - 110 гр.

Дальність кидка - 45-55 м

Радіус забійної дії осколків - 15-20 м

Час уповільнення запала - 3,5-4,5 сек.

Ф-1

Ручна осколкова граната Ф-1 призначається для ураження живої сили переважно в оборонному бою. Унаслідок розльоту осколків на значну відстань кидати її можна тільки із-за укриття.

Тактико-технічні характеристики Ф-1:

Вага із запалом - 600 гр.

Вага ВР - 60 гр.

Дальність кидка - 35-40 м

Радіус забійної дії осколків - 200 м

Час уповільнення запала - 3,5-4,5 сек.

РГН / РГО

Осколкові гранати РГН (наступальна) і РГО (оборонна) РГД-5, РГ-42 і Ф-1 мали один істотний недолік, що полягав у великому відрізку часу між кидком гранати і її підривом. На різко пересіченій місцевості (в горах) це дозволяло противникові, що вчасно побачив кинуту гранату, скористатися найближчим укриттям. Тому і розробили нові гранати РГН (наступальна) і РГО (оборонна), оснащені датчиком цілі, який спрацьовує під час удару від падіння.

Тактико-технічні характеристики РГН / РГО:

Вага гранати	310/ 530 гр.
Вага бойового заряду	114 / 92 гр.
Дальність кидка	25-45 / 20-40 м
Час уповільнення	3,2 - 4,2 сек.
Радіус поразки	8,7 /16,5 м

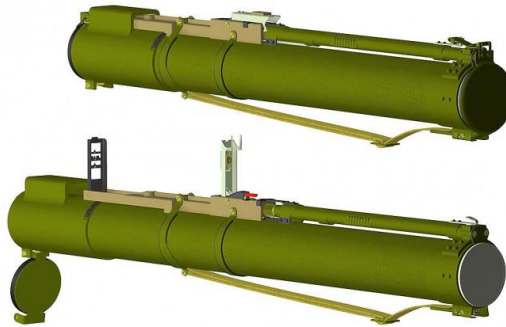
ГРАНАТИ ТРИМАЙ В ЗАКРИТИХ ПОДСУМКАХ!

В ПРИМІЩЕННІ ГРАНАТУ НЕ КИДАТИ - ЗАКОТУВАТИ!

V. РЕАКТИВНІ ПРОТИТАНКОВІ ГРАНАТИ

Реактивні протитанкові гранати призначені для боротьби з броньованими засобами супротивника, а також для придушення живої сили супротивника, що знаходиться в укриттях та спорудах міського типу.

РПГ-18 («Муха»)

РПГ-18 створена за схемою, що складається з пускового контейнера (він же призначений для транспортування та зберігання) та вражаючого елемента. Пусковий контейнер оснащений прицілом, ударно-спусковим механізмом і є телескопічною подвійною трубою - всередині зовнішньої труби зі скловолокна знаходиться ще одна - алюмінієва.

Перед пострілом задня кришка відкидається та пусковий контейнер розсувається до упору. Подовження передбачено для того, щоб вишибний заряд після спрацьовування повністю встиг вигоріти всередині труби і не зашкодити стрільці. Після цього, використовуючи прицілну планку з цифрами 5, 10, 15 та 20, проводиться прицілювання та постріл. Варто зазначити, що потреби у зарядженні не було, оскільки «Муху» споряджали на заводі-виробнику. На приведення їх у бойове становище йде кілька секунд. Бойовий ресурс "Мухи" - 1 постріл.

За аналогічною схемою побудовані і інші реактивні протитанкові гранати як радянських так і зарубіжних зразків.

Тактико-технічні характеристики реактивної протитанкової гранати РПГ-18

Калібр	64 мм
Початкова швидкість	114м/с
Дальність прямого пострілу по цілі 2 м.	135м
Прицільна дальність	200м
Час переведення з похідного положення в бойове.	8-10с
Довжина: - в похідному стані - в бойовому стані	705 мм 1050 мм
Вага	2,6кг
Бронепробивність, мм (під кутом 60° від нормалі)	150 мм

РПГ-22 (Нетто)

РПГ-22 “Нетто” (ТКБ-0125, індекс ГРАУ – 6Г18) – реактивна протитанкова граната. Є зброєю одноразового застосування. Прийнята на озброєння Радянської Армії у 1980 році. У 1979 р., через сім років після того, як на озброєння було прийнято «Муха», на полігонні випробування представили ручний протитанковий гранатомет – РПГ-22 «Нетто».

Створення нового зразка обумовлювалося недостатньою для того часу бронейністю гранатомета РПГ-18, а також необхідністю створити гранатомет одноразового застосування з однотрубною конструкцією. Пусковий пристрій гранатомета – тонкостінна труба, з якою насадка поєднана телескопічно. Насадка призначається для подовження у бойовому положенні

дульної частини труби. При розведенні труба та насадок складають ствол пускового пристрою. Труба ПУ виготовляється зі склопластику, (той самий матеріал використаний у гранатометі РПГ-18), а для виготовлення насадка поліамід ПА6-211-ДС. ПУ РПГ-22 закривається кришками до моменту переведення у бойове становище.

Застосування РПГ-22

Для переведення ручного протитанкового РПГ-22 у бойове положення з похідного необхідно:

- висмикнути чеку, насадок висунути до упору вперед, при цьому передню кришку відкидають вниз, мушка звільнившись від кожуха відкидається вгору під дією пружини, приймаючи вертикальне положення;
- зрушити тягу до упору назад, причому під впливом пружини та пружиної сили задня кришка петлі повертаючись скидається з ПУ;
- повернути догори до упору запобіжну стійку, при цьому УСМ зводиться.

На мушці є прицільні марки з позначенням “5”, “15”, “25”. Вони відповідають дальності вогню на 50 м, 150 м і 250 м. На відмітці «15», що відповідає дальності 150 м, є далекомірні виступи. Відстань між виступами відповідає проекції ширини танка, який знаходиться на відповідному віддаленні. Для ведення вогню в умовах обмеженої видимості (на відстані до 100 м) на мушці є виступ, а запобіжна стійка має проріз. Крім того, на запобіжній стійці, що служить для кріплення діоптру, нанесені знаки «+» і «-» які призначаються для введення температурних поправок на температуру навколишнього середовища 0°C...+50°C та -50°C...0°C відповідно при пострілі.

На відміну від гранатомета РПГ-18 реактивний заряд є зарядом «щіткового типу» пороху 7/1 ТР В/А. Заряд є пучок трубчастого пороху, який защемлений з переднього торця. Ця конструкція заряду підвищує одиничний імпульс, зменшивши при цьому час роботи двигуна. Головна частина гранати споряджається вибуховою речовиною марки «Окфол».

Постріл відбувається після натискання на спусковий важіль (заднє плече шепотіла). Переведення РПГ-22 у похідне становище з бойового не передбачено. За невикористання гранати передбачається її розрядження пострілом. У 1981 р. реактивну протитанкову гранату РПГ-22 «Нетто» за результатами полігонних, а також військових випробувань було прийнято на озброєння СА, проте до цього часу (точніше у 1980 р.) було затверджено ТТЗ (тактико-технічне завдання) на розробку протитанкової реактивної гранати підвищеної ефективності з РПГ-26 “Аглень” (гранатомет одноразового застосування).

Тактико-технічні характеристики реактивної протитанкової гранати РПГ-22

Калібр	73 мм
Початкова швидкість	133 м/с
Дальність прямого пострілу по цілі 2 м.	160м
Прицільна дальність	250м
Час переведення з похідного положення в бойове.	до 10с
Довжина: - в похідному стані - в бойовому стані	755мм 850 мм
Вага	2,7 кг
Бронепробивність, мм (під кутом 60° від нормалі)	200

РПГ-26 (Аглень)

Як і у всіх аналогічних пристроїв, віддача при стрільбі у РПГ-26 відсутня. Граната вистрілюється зі ствола за допомогою спеціального порохового заряду, який повністю згорає. Після вильоту гранати на її кінці розкриваються стабілізатори, які врівноважують її в польоті. При зустрічі з будь-якою перешкодою спрацьовує підричник, у бойовій частині гранати утворюється кумулятивний струмінь, який пропалює броню будь-якої техніки.

Склад РПГ-26 «Аглень»: контейнер, який виконує функції пускового пристрою, ударно-спусковий механізм, прицільне пристосування, ремінь та дві спеціальні кришки, що закривають трубу контейнера з двох сторін і не знімаються перед пострілом. Ударно-спусковий механізм забезпечений чекою, яка захищає гранатомет від випадкового пострілу. Приціл у РПГ-26 – діоптричний. Контейнер виготовлений зі склопластику, що серйозно зменшило його вагу. У гранатометі немає ніяких систем подовження ствола. Прицільні пристрої аналогічні тим, які були встановлені на попередніх моделях. Стрільба з РПГ-26 зазвичай ведеться з плеча.

Для преведення рпг-26 до бою , необхідно зробити наступні маніпуляції.

- Мушку повернути до упору нагору.
- Видалити чеку та розблокувати ударно-спусковий механізм.
- Запобіжну стійку підняти нагору до упору.

Тактико-технічні характеристики реактивної протитанкової гранати РПГ-26

Калібр	72, 2 мм
Початкова швидкість	144 м/с
Дальність прямого пострілу по цілі 2 м.	170м
Прицільна дальність	250м
Час переведення з похідного положення в бойове.	До 10с
Довжина: - в похідному стані - в бойовому стані	770мм 770 мм
Вага	2,9кг
Бронепробивність, мм (під кутом 60° від нормалі)	220
под кутом 90° від нормалі	440

БЕЗПЕКА

- ❖ Використовуйте беруші для захисту вух!

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- ## ❖ Розбирати ручні протитанкові гранати!

- ❖ Без необхідності переводити ударно-пусковий механізм з похідного в бойове положення!**

- ❖ Не можна торкатися не здетонованої після стрільби гранати!**

VI. РУЧНИЙ ПРОТИТАНКОВИЙ ГРАНАТОМЕТ РПГ-7

РПГ-7 є гладкоствольним однозарядним пусковим пристроєм безвідкатного типу, з відкритим ззаду стволом. Стрільба ведеться з плеча, тому ствол має в середній частині спеціальний теплоізолюючий кожух. У задній частині ствола розташоване сопло для викиду порохових газів, у передній – рукоятка управління вогнем у зборі з ударно-спусковим механізмом (УСМ), та задня рукоятка для утримання. УСМ з відкритим курком, несамовзводний.

Гранатомет оснащений відкритим прицілом, але зазвичай комплектується оптичним прицілом ПГО-7 кратністю 2.7X. Приціл має далекомірну шкалу за метою висотою 2,7 м (танк), а також шкали дистанційних та бічних поправок. Спеціально для повітрянодесантних військ створено варіант гранатомета РПГ-7Д, що має роз'ємний ствол. Сучасні варіанти гранатомета РПГ-7В1 відрізняються удосконаленими прицілами, що мають додаткові шкали для стрільби більш важкими гранатами ПГ-7ВР та ТБГ-7В, а також оснащуються легкою складною сошкою.

Протитанкові гранати для РПГ-7 мають надкаліберні БЧ калібру 70-105 мм залежно від модифікації. Хвостова частина гранати має калібр 40 мм і заряджається в стовбур гранатомета спереду. У середній частині гранати розташований твердопаливний реактивний двигун, що здійснює розгін гранати на траєкторії. Сопла двигуна розташовані в його передній частині, радіально та під кутом до поздовжньої осі гранати, забезпечуючи додаткову стабілізацію на активній фазі польоту.

Запуск гранати здійснюється за допомогою вишибного динамореактивного заряду, що знаходиться в картонній гільзі, що згорає, навколо хвостової частини гранати, що приєднується перед заряджанням. При пострілі частина порохових газів вишибного заряду спливає із сопла гранатомета ззаду, забезпечуючи компенсацію віддачі та створюючи позаду стрілка небезпечну зону завглибшки понад 20 метрів. Запуск ракетного двигуна гранати здійснюється автоматично, на відстані 10-20 метрів від стрілка.

Деякі варіанти гранат, наприклад осколкова ОГ-7В, не мають ракетного двигуна і використовують лише вишибний заряд. Стабілізація гранат на траєкторії здійснюється за допомогою розкладних стабілізаторів, а також завдяки обертанню гранати, викликаному спеціальною турбінкою у її хвостовій частині та скосами на стабілізаторах.

Тактико-технічні характеристики РПГ-7

Калібр ствола, мм	40
Калібр бойової частини гармати, мм	40, 70-105
Довжина, мм	950
Вага, кг	6,3
Вага гармати, кг	2-4,5
Дальність прямого пострілу, м	до 700
Прицільна дальність, м	до 500
Початкова швидкість гармати, м/с	112-145
Бронебійність, мм	до 750

VII. ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНІ ПРЕДМЕТИ

7.1. Особливості ідентифікації вибухонебезпечних предметів

Є чотири основні категорії вибухонебезпечних предметів, що потенційно загрожують життю і здоров'ю військовослужбовців, працівників правоохоронних органів та пересічних громадян:

- ❖ військові бойові припаси, що залишені, загублені на місцевості при переміщенні військових формувань;
- ❖ військові бойові припаси та їх залишки, які були приведені в дію, але за певних причин не вибухнули;
- ❖ інженерні бойові припаси (протитанкові, протипіхотні міни), встановлені на місцевості в бойове положення;
- ❖ саморобні вибухові пристрої, виготовлені та встановлені в терористичних цілях.

Саморобні вибухові пристрої.

Окремий та найнебезпечніший клас вибухонебезпечних предметів формують саморобні вибухові пристрої.

В основу конструкцій таких пристроїв покладений принцип створення схеми, яка призводить до поразки цілей вибухом, який може керуватися різними способами, кількість яких обмежується лише фантазією та навичками зловмисника.

Небезпека таких пристроїв певною мірою зумовлена непередбачуваністю принципу їхньої дії та різними способами маскування, які значно ускладнюють їхнє своєчасне виявлення.

Наступні характерні ознаки, що вказують на можливу наявність вибухового пристрою та викликають необхідність максимального підвищення уваги виявлення в громадських місцях, транспорті, а також під час перевірки населених пунктів в зоні ведення (після проведення) бойових дій:

- сумок, валіз, пакунків, коробок та інших предметів, які залишені без нагляду власників;
- предметів з ознаками стандартних бойових припасів, піротехнічних виробів, або їх частин;

- елементів тари, упакування, оболонки, обгорток, етикеток від зарядів вибухових речовин та засобів підризу промислового виготовлення з відповідним маркуванням;

- предмета частини та деталі якого не відповідають його безпосередньому призначенню;

- предмета із мобільним телефоном, радіостанцією, або інших пристроїв, здатних приймати радіосигнали;

- предметів із електричними дротами, фрагментами електричних схем, антен, світлових індикаторів, ізоляційної стрічки, тощо, які не відповідають призначенню предмета;

- предметів із дротами, нитками або мотузками, які відходять від виявленого предмета;

- предметів, які не відповідають навколишній обстановці, або походження яких незрозуміло;

- наявність підозрілих звуків, які лунають від виявленого предмета (звук ходу механічного годинника, звук роботи вібраційного механізму або дзвінка телефону, інші періодичні звуки);

- наявність різкого запаху паливномастильних матеріалів, ацетону або інших хімічних речовин, що йде від виявленого предмета;

- велика маса предмета, яка викликає підозру;

- наявність електричних дротів, мотузок на воротах, дверях, вікнах і інших конструкціях, що відкриваються;

- автотранспорт, припаркований в підозрілих місцях, залишений на занадто довгий час, перенавантажений автотранспорт;

- місця локального ремонту дорожнього покриття та стін будівель, свіжопофарбовані, свіжоскопані місця, причину появи яких складно пояснити.

Пам'ятай: зовнішній вигляд саморобного вибухового пристрою, часто приховує його справжнє призначення. Як маскування для вибухових пристроїв використовуються такі звичайні побутові предмети, як пакети, коробки, сумки, згортки, іграшки, предмети побуту й ін.

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- впливати на предмет, піддавати його механічному, термічному, акустичному, світловому або іншому впливу;
- самотійно відкривати та перевіряти підозрілі сумки, коробки, валізи;
- намагатися самотійно знешкоджувати вибухонебезпечний предмет;
- використовувати поряд із предметом відкритий вогонь, палити, використовувати електронагрівальні прилади;
- користуватися поряд з предметом засобами радіозв'язку, мобільними телефонами та іншими приладами, що передають радіосигнали;
- торкатися вибухонебезпечного або підозрілого предмета, зрушувати його з місця, проводити будь які маніпуляції з ним.

**Безпечна відстань
для відкрито розташованих людей становить:**

у разі вибуху заряду
до 10 кг без оболонки:

– на відкритій місцевості	– 50 м
– у цеглі, камінні, бетоні та залізобетоні	– 150 м

у разі вибуху боєприпасів (снарядів)
калібру:

– 37–76 мм	– 500 м
– 76–105 мм	– 700 м
– 105–200 мм	– 1000 м
– 200 мм та більше	– 1500 м

у разі вибуху інженерних мін:

– протитанкових	– 150 м
– протипіхотних фугасних	– 100 м
– протипіхотних осколкових	– 200 м
– протипіхотних спрямованих	– 500 м

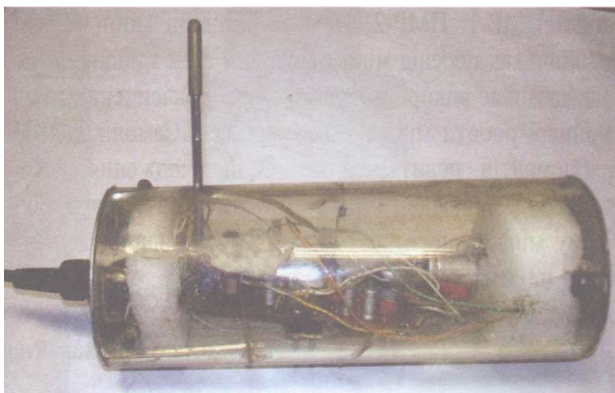
7.2. Приклади саморобних вибухових пристроїв (СВП)

СВП з механічним замиканням схований в магазині АК-74

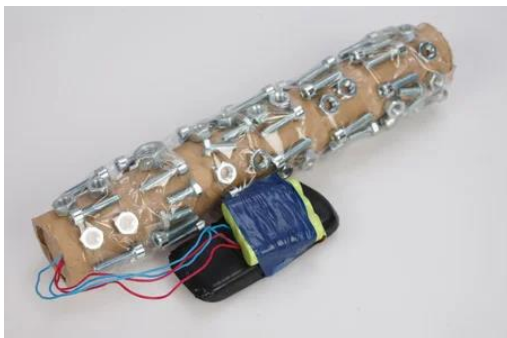
СВП з таймером

Радіокерований СВП

СВП з комбінованим датчиком цілі

СВП з додатковими вражаючими елементами

7.3. Приклади військових протипіхотних бойових припасів.

МОН- 50

Тип міни протипіхотна о керовасколкована направленої дії

Корпус – пластмаса

Вага - 2 кг

Вага ВР (ПВВ-4) - 700 гр

Довжина корпусу - 22,6 см

Висота корпусу - 15,5 см

Товщина корпусу - 6,6 см

Кількість забійних елементів 489-540 (кульки або ролики)

ПМН

Тип міни - протипіхотна фугасна

Корпус - пластмаса

Вага - 550 гр.

Вага ВР (тротил) - 200 гр.

Діаметр - 11 см

Висота - 5,3 см

Діаметр датчика цілі - 10 см

Чутливість - 8 - 25 кг

ОЗМ-72

Тип міни - протипіхотна уламкова
кругового ураження, що вистрибує

Корпус - сталь.

Вага - 5,0 кг.

Вага ВР (МС) - 660 гр.

Діаметр - 10,8 см

Висота корпусу - 17,2 см

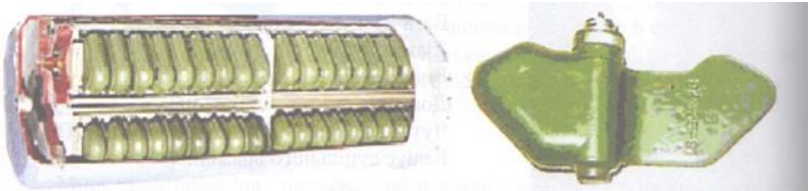
Довжина датчика цілі -15м

Чутливість - 1 - 17 кг

Радіус суцільного враження - 30 м

Ураження людини (або декількох одночасно) завдається готовими забійними елементами (кульки або ролики) і осколками корпусу міни при її підриві на висоті 90-110 см від поверхні землі після підкидання її пороховим викидальним зарядом, який спрацьовує в момент збиття ногою дротяної розтяжки, яка висмикує бойову чеку детонатора.

ПФМ-1 С

Протипіхотна фугасна міна ПФМ-1 С (ПФМ-1)

Тактико-технічні характеристики міни ПФМ-1 С

Тип міни протипіхотна фугасна

Корпус - поліетилен

Вага - 80 гр.

Вага вибухової речовини (ВС-6Д) - 40 гр.

Довжина - 11,9 см

Ширина - 6,4 см

Товщина - 2 см

Чутливість - 5 - 25 кг

ПОМ – 2

Корпус - метал

Вага ВР (ПВВ-4) - 140 гр.

Висота - 18см.

Діаметр - 6,3 см.

Довжина датчика цілі
(кожного з чотирьох) – 9,5 м

Радіус ураження – до 16 м

Міна протипіхотна осколкова кругового ураження, встановлюється засобами дистанційного мінування. Призначена для виведення з ладу особового складу противника. Ураження людини або декількох завдається за рахунок поранення осколками корпусу і готовими забійними елементами (кульки або ролики), розміщеними по стінках корпусу із внутрішньої сторони, при вибуху заряду міни, коли людина зачепить один з двох датчиків цілі (тонкі обривні дроти завдовжки по 9,5 м кожен).

Міна має пристрій самоліквідації, який забезпечує самоліквідацію міни підривом після закінчення 4-100 годин (в середньому 23 години) з моменту установки

Міни поміщаються по 4 штуки в касету КПОМ-2 (на малюнку). Загальна вага касети - 9,6 кг, довжина - 48 см, діаметр 14 см. Кожна міна розміщується в металевому циліндрі (підкасетнику). Міни з касети розподіляються в смузі шириною 12-15 метрів і завдовжки 60-140 м.

Після падіння мін на поверхню землі починається процес приведення їх в бойове положення, який триває 50-60 сек.

Тип міни – дистанційно встановлювана, протипіхотна, осколкова, кругового ураження

Міна-сюрприз МС-3

Міна за призначенням аналогічна МС-2, крім того за конструкцією, вибухо - технічними характеристиками та зовнішнім виглядом МС-3 нічим не відрізняється від протипіхотної міни ПМН, за винятком виступу в центрі верхньої площини міни і принципу спрацьовування.

Якщо ПМН вибухає при натисканні на її кришку, то МС-3, навпаки, вибухає при знятті з неї навантаження (міна в бойовому положенні повинна бути постійно і навантажена).

Термін бойової роботи міни не обмежується. Самоліквідатором міна не оснащується.

Тактико-технічні характеристики міни МС-3:

Тип - фугасна, розвантажувальної дії

Корпус – пластмаса

Вага - 550 гр.

Вага ВР (тротил) - 200 гр.

Діаметр - 11 см

Висота - 5,3 см

Чутливість - менше 3 кг

**ЗНИЩЕННЯ ВИБУХОВИХ ПРЕДМЕТІВ
ЗДІЙСНЮЮТЬ ТІЛЬКИ САПЕРИ!**

**РОЗТЯЖКИ САМ НЕ ЗНІМАЙ – МОЖУТЬ БУТИ
СЮРПРИЗИ!**

ПАМ'ЯТАЙ!!!

❖ НАКАЗИ КОМАНДИРА ВИКОНУЮТЬСЯ, А НЕ ОБГОВОРЮЮТЬСЯ!

❖ ГОТУЙ СПОРЯДЖЕННЯ ТА ЗБРОЮ САМ!

❖ ТРЕНУЙСЯ І НАВЧАЙСЯ ПОСТІЙНО!

❖ НЕ ПОРУШУЙ ЗАХОДІВ БЕЗПЕКИ ПРИ ПОВОДЖЕННІ ЗІ ЗБРОЄЮ!

❖ ЗБРОЯ ЗАВЖДИ ПОЧИЩЕНА – В БОЙОВОМУ СТАНІ!

❖ ВИВЧИ БАЛІСТИЧНІ ДАННІ СВОЄЇ ЗБРОЇ!

❖ СТВОЛ ЗБРОЇ – В ЦІЛЬ! / В ГОРУ! / У ПІДЛОГУ!

❖ ЯКЩО ПОЧУВ ПОСТРІЛ – ПАДАЙ, ОГЛЯДАЙСЯ, ШУКАЙ УКРИТТЯ! НЕ МАЄ УКРИТТЯ – ЯК ЧАСТІШЕ ЗМІНЮЙ СВОЮ ПОЗИЦІЮ!

❖ НІЧОГО НЕ ТОРКАЙСЯ – ЗАМІНОВАНО!

❖ В ЗЕЛЕНУ ЗОНУ САМ НЕ ХОДИ!

❖ АПТЕЧКА ТА ТУРНИКЕТИ ЗАВЖДИ У ДОСТУПІ ДВОМА РУКАМИ!

СЛАВА УКРАЇНІ!